

Voto

ALGEMENE
STUDENTEN
RAAD

Weekblad. Jaargang 12, '85-'86.
Nr. 11, dd. 12 december 1985
ISSN: 0773-5162

Verantw. Uitg.: Filip Huyzentruyt
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel. 016/22.44.38

Arbeidsflexibiliteit

Arbeidsflexibiliteit is een begrip dat de laatste tijd nogal wat aandacht krijgt in kringen van ekonomen en politici. Moet het arbeidspotentieel flexibel inspelen op de economische situatie? Wat hoopt men daarmee te bereiken, en wat is de positie van de arbeider hierin? Allemaal vragen die aan bod kwamen in een seminarie georganiseerd door Polekar. Veel vragen die nieuwe vragen oproepen: voor een uitgebreid verslag zie de middenpagina.

Studiedruk

Wie zal nog beweren dat studiedruk geen actueel probleem is? Nu worden de Wiskunde-studenten geconfronteerd met een toenemende studiedruk, die zich als het ware sluipend komt vestigen in hun programma. Het lijkt erop dat er nood is aan een globale aanpak van het fenomeen, maar daar is vooreerst een gefundeerde visie voor nodig. Maar die visie lijkt nu juist de Grote Afwezige te zijn. Zie pagina 3.

Kultuur

Op de cultuurpagina's: twee teaterbesprekingen (op de foto: Akt-Vertikaal), een poging tot inzicht in Marcel Broodthaers en een stukje over 'bewogen' fotografen: p. 6 en 7.

BOYKOT APARTHEID — Het zag zwart van het volk op de betoging die de Dag tegen Apartheid afsloot. De betoging volgde op een meeting met de mensen uit het zwarte verzet, derde wereld-organisaties en het Boykot Komitee. In verschillende fakulteiten werden ook alternatieve lessen georganiseerd. (foto Veto)

Frans Spinnewyn: "Solidariteit in crisis" Sociale zekerheid uit panieksfeer

Deze week verschijnt bij ACCO *Solidariteit in Crisis* van Frans Spinnewyn, professor aan de fakulteit Economie van de KUL. In het woelige debat rond de Sociale Zekerheid klaart deze bijdrage de lucht wat op met een gefundeerde economische analyse. Voor wie nu nog wil meepraten over de Sociale Zekerheid, is dit boek verplichte lektuur.

De direkte aanleiding tot dit werk, schrijft Spinnewyn, is het onbehagen dat bij velen leeft over het instituut van de Sociale Zekerheid. Dit onbehagen wordt ten dele veroorzaakt door de

crisis in het solidariteitsgevoelen, die dan weer samengaat met de economische crisis. De Sociale Zekerheid lijkt onbetaalbaar geworden en het op is de kool niet meer waard. In vele gevallen echter stammen de argumenten die aangevoerd worden duidelijk uit onbegrip en onwetendheid. Omdat deze argumenten vaak omkranst worden met het aureool van de wetenschappelijke economie, wil Spinnewyn met zijn bijdrage een tegengewicht vormen.

Spontane solidariteit

Hij wil, met behulp van de economische analyse, aantonen dat de Sociale Zekerheid en de sociale verworvenheden functioneel en welvaartsverhogend kunnen zijn. De werkwijze verschilt echter van de klassieke economische analyse, doordat ze expliciet rekening houdt met het tijdsaspect en met de onzekerheid, die kenmerkend zijn voor de Sociale Zekerheid. Het eerste deel van het boek toont aan dat de Sociale Zekerheid moet geïnterpreteerd worden als een verzekeringscontract dat men spontaan en uit eigenbelang afsluit omdat men onzeker is over de toekomst.

Waar belastingen een vorm zijn van verplichte solidariteit, die een verticale verdeling — van rijk naar arm — beogen, is de Sociale Zekerheid op het Europese vasteland in oorsprong en in wezen een vorm van spontane solidariteit. Spontane solidariteit ontstaat wanneer mensen binnen een bepaalde beroepskategorie bij de aanvang van hun loopbaan onzeker zijn over de evolutie van hun loon. Ze kunnen ziek worden, waardoor hun loon wegvalt, of ze kunnen — nog steeds binnen hun beroepskategorie — tot de minder brijante groep behoren, waardoor hun loon zou dalen. Over nog langere tijd gezien, is er onzekerheid over de tewerkstelling en dus over het inkomen, wanneer men op latere leeftijd minder zal presteren dan de jongeren. Tenslotte is men onzeker over het aantal jaren dat men zonder arbeidsinkomen zal zitten omdat men op pensioen is.

Tweede ronde

Toen men peilde naar het feit of onderwijs aansluit bij de realiteit, bleek dat volgens Fred Brouwers in zijn school wel het geval te zijn. Zo kwam men terug terecht bij het hoofdonderwerp van het eerste panelgesprek namelijk het verband tussen weerbaarheid en taalkennis en vandaar stelde men eens te meer de vraag naar de waarde van de taal. Volgende kwesties kwamen aan bod: het feit of de kandidaten veel boeken lezen, de vraag of de literatuur dood is, de onduidelijkheid van politieke termen, beroepsmogelijkheden voor de Germanisten, ... Kortom de onderwerpen waren te rijk om op te noemen.

Het debat werd besloten met de opmerking van moderator Van Mollé dat hier geen winnaars maar enkel verliezers waren. Menig lid van de jarige Germania-kring toog toen naar de Fakbar.

Lia Baudouin

Eigenbelang

De herverdeling gebeurt hier dus horizontaal: tussen mensen van een-

zelfde beroepskategorie maar die in een andere situatie verkeren. Vermits deze vorm van spontane solidariteit perfect doelmatig kan zijn, moet ze volgens Spinnewyn maximaal benut worden. De verticale herverdeling is een tweede stap, die eigenlijk niet wezenlijk is aan de Sociale Zekerheid, en die daarom beter via de belastingen gebeurt.

Het zal ondertussen duidelijk zijn dat de spontane solidariteit, die aan de basis ligt van het Sociale Zekerheidsstelsel, niets anders is dan welbegrepen eigenbelang. De kleine bijdrage die iedereen betaalt weegt niet op tegen het risico van eventueel loonverlies. Dit welbegrepen eigenbelang is nu juist het cement dat de Sociale Zekerheid samenhoudt: "Vormen van solidariteit invoeren die niet bestand zijn tegen het onmiddellijk eigenbelang, zijn in vele gevallen tot mislukking gedoemd."

Tegen kortzichtigheid

Hier moet echter wel een onderscheid gemaakt worden tussen twee soorten risico's. De diversifieerbare risico's heffen elkaar op bij solide verzekeringscontracten; ze kunnen door samenwerking uitgeschakeld worden. Gezondheidszorg en pensioenen zijn voorbeelden van deze eerste categorie risico's. De tweede categorie zijn de zogenaamde kollektieve risico's. Deze kunnen niet uitgeschakeld worden omdat ze door de groep als groep worden gelopen. De huidige crisis is een voorbeeld van een risico dat door de ganse bevolking wordt gelopen en dat niet verzekerbaar is.

In dit verband klaagt de auteur de kortzichtigheid van sommige critici van de Sociale Zekerheid aan. Historisch gezien maakt de economie een golfbeweging, waar na elk dal een nieuwe top volgt. Het feit dat we nu in een dal zitten is op zichzelf geen reden genoeg om de principes van de Sociale Zekerheid in vraag te stellen. Spinnewyn is wel voorstander van een aanpassing van het systeem, zodat het beter bestand is tegen kollektieve schokken. Konkrete gezien zou één van de maatregelen zijn dat wie weinig inlevert in een depressie, minder aanspraak kan maken op de vruchten van een heropleving in de toekomst.

Een andere veelgehoorde kritiek waartegen verzet wordt aangetekend, is dat de Sociale Zekerheid de brutaliteit van de hoogte in zou jagen en zo de werkloosheid vergroten. Om dit argument te ontcrachten toont Spinnewyn eerst aan dat groepsparen doelmatiger is dan individueel sparen. Neem bijvoorbeeld de ziekteverzekering: wie geen bijdrage stort in een groepskas zal toch, indien hij vooruitziet is, individueel sparen. De afhouding op het loon kunnen in beide gevallen even groot verondersteld worden. Wanneer de individuele spaarder nooit ziek wordt, zal hij het gespaarde geld later moeten besteden, als hij er misschien minder behoefte aan heeft. Als hij ernstig ziek wordt, zal hij misschien vaststellen dat hij te weinig gespaard heeft. Deze nadelen kent het groepsparen niet. Daar is

vervolg op p. 4

55 jaar Germania Taal is alles

In het kader van het vijftienvijftigjarig bestaan van Germania, werd op de achtste verdieping van L&W een dubbel panelgesprek georganiseerd met als oorspronkelijk thema het studentenleven, de studies en de beroepsuitwegen vroeger en nu. Het is uitgedraaid op een debat over ge- en misbruik van het taalinstrument.

Deelnemers aan het gesprek waren in het eerste panel: Walter Zinzen, Annie van Avermaet en Jan Wauters. Guy Mortier had hier verstek laten gaan (de reden daarvan was, naar men later zei, dat hij op voorhand geen inzage mocht hebben in de vragen die gesteld zouden worden) en was vervangen door professor Geerts. Moderator was Rudy Lenssens.

Aan het tweede gesprek namen deel: Jan Hautekiet, Hugo Brems, Fred Brouwers en Filip Denijs. Ter vervanging van de hier afwezige geblen Manu Ruys was de striphandelaar Marc Rummes opgedaagd. Hier was de moderator de alom bekende Herman van Mollé.

Opleiding

Er leek veel belangstelling voor dit panelgesprek te bestaan gezien de vroegtijdige en ruime opkomst. Het gelijk was in elk geval aan de kant van de aanwezigen. Rudy Lenssens zette zeer ad rem de eerste ronde in met de vraag waar alle panelleden de vorige avond gezeten hadden, vermits ze ook voor die avond uitgenodigd waren. Dan begon men rustig de respectievelijke beroeps carrières uit te doeken te doen, tot Jan Wauters de opmerking maakte dat Walter Zinzen zijn carrière bij de Gazet van Antwerpen niet mocht vergeten. Even leek het erop dat het een steekspel zou worden tussen deze heren, waarbij de 'Fruut' het moest ontgelden. Maar later kon de modera-

tor het debat terug in goede banen leiden door (weer zeer ad rem) te vragen wie nog iets kon vertellen over de religieuze Nederlandse poëzie van voor 1880, waarop het gezelschap tot zijn grote schande het antwoord schuldig moest blijven. Dit was dan weer aanleiding om de prangende vraag te stellen in hoeverre de opleiding in de Germanistiek bevredigend is. Zo kwamen er veel lakunes (ekskuseer, Annie van Avermaet, leemtes) naar voren, zoals daar zijn: de stempedagogiek, de opleiding Nederlands voor anderstaligen enz. Anderen poeneerden dat wat men van de studies overhoudt, in se niet zoveel belang heeft, maar wel dat er een goede basis is waarop men in het beroepsleven kan verder bouwen. Wauters beschouwde de studies in de Germaanse als hobbyïsme en laakte het gebrek aan discipline in het beheersen van het Nederlands. Regelmatig, niet enkel in dit verband hield hij vurige pleidooien voor het herstel van de waarde van het taalinstrument. Even werd er gepeild naar het korrekte taalgebruik bij studenten, wat bij Wauters de beledende uitdrukking ontlokte: "Wij stonden stijf van taal tekort", een bewijs van het feit dat bij hem het taalinstrument nog niets aan waarde heeft ingeboet.

Volgens prof. Geerts spanden de Germanisten in de jaren vijftig zich in een zo korrekt mogelijk Nederlands te spreken, omdat zij meestal op school in hun geboortestreek gewoont waren zich in het dialect uit te drukken. Hij was tevens van mening dat men in de jaren 1950-1960 een groter geloof bezat in het Nederlands dan nu, een standpunt dat ook door andere sprekers naar voren werd gebracht.

Waarde van taal

Wauters wees op het feit dat het taalinstrument in Nederland veel beter wordt gehanteerd dan bij ons en bemerkte er in het algemeen een grotere gevoeligheid voor cultuur.

lezersbrieven

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op de het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)actualiteit, en ondertekend zijn met naam, studiejahr en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen; dit komt overeen met ca. 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort.

Zuid-Afrika

Het is duidelijk dat dit inderdaad het eerste jaar Leuven is van de schrijver van de lezersbrief van twee weken geleden over Zuid-Afrika. Wat echter geen excuus mag zijn voor z'n verwarde brief, met onnozelheden die hij anderen zelf verwijt, met rare verbanden (cfr. "verband" alinea 2-3???) en tal van vaagheden. Ik raad hem dan ook aan zichzelf wat beter te informeren en te proberen van in de toekomst een serieuze brief te schrijven.

Het enige interessante is zijn voorstel om eens een volledige bladzijde te wijten (sic) aan het standpunt van Protea-stud. in Leuven, ("de organisatie die meer begrip wil brengen rond apartheid") maar dan wel met commentaar voor de niet zo kritische lezers. Ook zeker niet in het kader van het op een objectieve wijze brengen

van alle mogelijke benaderingen van een maatsch. probleem, (zoals de schrijver voorstaat). De benadering van Protea-stud. is zeker niet objectief en zeker wel ON-mogelijk.

De bladzijde van Protea's standpunt kan enkel van belang zijn om de lezers te confronteren met het duidelijk racistische karakter van deze organisatie, dat echter schuil gaat achter een mooie humane-democratische façade. De uitspraak (uit hun eigen kring) "Protea is een must voor NSV-ers" zegt (hopelijk) genoeg. Ze denken er ook niet voor terug om verkeerde accenten te leggen, geschiedenis en waarheid om te vormen en de apartheid (dit is racisme als staatsvorm) op die wijze te hemelen. Hun moederorganisatie Protea (waar zij zgn. niets mee te maken hebben, vgl. echter naam en doelstellingen) heeft zeer grote economische belangen in het voortbestaan van de schandelijke apartheid. (Hadden ze niet zoveel politieke en financiële invloed, waren ze allang veroordeeld geweest t.g.v. de wet op het racisme). Voor meer info: brochure "waarom NSV en PROTEA niet mogen erkend worden", waarin tal van hun eigen schandalige uitspraken en artikels zijn opgenomen. Bedankt.

K. Van Ingelghem

Cloutzaccen

Heren (en Dames) van Veto, week na week erger ik mij aan de "progressieve" spelling in Veto. Is het wel de taak van de eindredactie om in een ingezonden artikel de woorden studentencodex, Barbaracantus en Barbaracocktail te verkrachten tot stu-

dentenkodex, Barbarakantus en Barbaracoktail? Trouwens, in het zelfde artikel nog wordt een cocktailavond aangekondigd: consequent zijn blijft ook al erg moeilijk!

Ik hoop dat jullie in de toekomst ingezonden artikels (ook deze lezersbrief) niet meer op die manier zullen behandelen.

Ondertussen wacht ik vol spanning op het moment dat de KKK een aanslag zal plegen op Veto.

Johan Clerix (met een c graag)

Nvdr: Wel beste Kleriks, de bestaande spelling is in evolutie en wij proberen in dat verband c(k)onsequ(kw)ent te zijn, een gelijkaardige houding tref je aan bij andere bladen als De Standaard, Knack...

Bij Engelse woorden is de herkenbaarheid van het woord doorslaggevend, koktailavond dus niet, maar komputer wel.

Geneeskunde-studenten

Graag een korte reactie op het artikel op de voorpagina van Veto nr. 9 over Numerus Clausus in de fakulteit geneeskunde.

Als men argumenten tegen NC aanhaalt, zoekt men best geprononceerde argumenten: de vermelde argumenten kunnen even snel geformuleerd als weerlegd worden.

In het artikel staat dat een van de basisdoelstellingen van het hoger onderwijs de vorming van de persoon is en niet de beroepsopleiding. Me dunkt dat men die vorming even goed, zometer beter in andere fakulteiten kan krijgen. Trouwens uit de enquête van de sociologistudenten vorig jaar gehouden bleek dat weinigen aan hun basisvorming werkten.

Die aangehaalde studie van RUG zou ik wel eens willen inkijken. Er zijn statistieken beschikbaar bij het RIZIV waarin te lezen staat dat het aantal prestaties per huisarts van 1970 tot 1981 gedaald is met 33%, wat betekent dat de vraag naar geneeskunde niet in dezelfde mate gestegen is als het aanbod. De RVA-statistieken tonen een toenemende werkloosheid bij artsen. Bovendien is het aantal artsen geen indikator voor de kwaliteit van de zorgverstreking. Een meer preventieve aanpak zou het gezondheidspeil van de bevolking meer baten, maar dit schaaft de belangen van de arts. (Dit zijn slechts enkele sprekende cijfers.)

Enkele degelijke argumenten tegen NC zouden de volgende kunnen zijn: - NC treft enkel de toekomstige generatie artsen en doet niets aan het huidige overaanbod (1 arts per 399 inwoners is het nationaal gemiddelde van België).

- De beperking door middel van NC doet de slaagpercentages stijgen omdat men wil dat een voldoende hoog aantal 2de kan bereikt (wat nu al merkbaar is).

Dit zijn slechts enkele gegevens in verband met NC. Om het standpunt tegenover de overheid te bepalen is meer nodig dan enkele leuzen. Neem eerst een enkele statistieken door en zoek in een of ander tijdschrift deugdelijke argumenten.

Geert Nys

Nvdr: Bedankt alvast voor de sprekende cijfers.

Nieuwe kring DALI op kringraad

Op de vergadering van Kringraad vorige vrijdag, werd een nieuwe kring voorgesteld. De voorbije weken waren er al enkele artikels in dit blad verschenen over deze nieuwe kring. Het is niet de bedoeling om een polemiek te beginnen over het ontstaan van deze kring. Op Kringraad kwam DALI zelf aan het woord.

De kring DALI, wat staat voor De Aanvullende Licentie Informatika, bestaat dus. De initiatiefnemers hadden ook al besloten om een aanvraag in te dienen tot aansluiting bij ASR, de Algemene Studenten Raad. Vrijdagavond 6 december was er een vergadering van Kringraad waarop een driekoppige delegatie hun motieven voor toelichten voor de oprichting.

De studenten in kwestie, zo'n 100, vormen een heterogeen publiek. Een 20 tot 30% is afkomstig van wis- en natuurkunde, nog zo'n 30% uit de overige richtingen van de fakulteit wetenschappen, en de rest is zo mogelijk nog heterogener: van economie tot geneeskunde.

Deze studenten vonden dat er een noodzaak was om zich te organiseren, om van zich te laten horen, zeker omdat zij in zo'n moeilijke onderwijssituatie verkeren (cfr. de artikels in Veto nrs. 9 en 10). Op de vraag waarom de studenten Aanvullende Licentie Informatika (ALI) niet naar WINA toegestapt waren, werden er twee redenen voorgelegd. Enerzijds vinden de studenten ALI (met hun 100 studenten) dat zijn niet thuis horen binnen WINA (met in het totaal 700 studenten). Anderzijds was er vanuit WINA geen behoefte om deze nieuwe kring onder haar vleugels te nemen.

Vragen

Voor de aanwezige kringen stelden er

zich wel enkele problemen in verband met deze nieuwe kring. Deze kring vertegenwoordigt enkel post-graduaat studenten, dit zijn studenten die al een diploma op zak hebben. Het standpunt van ASR over post-graduaats is eerder afwijzend, aangezien dit leidt tot een studieduurverlenging, en tot een grotere onrechtvaardigheid. Sommige studenten kunnen het zich immers niet permitteren nog twee jaar te studeren zonder enige vorm van studiebeurs.

Een andere vraag werd gesteld met betrekking tot de leefbaarheid van deze nieuwe kring. In andere kringen is het zo dat het presidium voornamelijk bestaat uit licentie-studenten, en dat de kandidaturen eerder dienen om zich in te werken in de presidia. Deze nieuwe kring heeft geen kandidatuurstudenten, hetgeen dus zijn gevolgen heeft. De mensen van DALI antwoorde daarop dat zij mensen konden aantrekken die al actief geweest waren in hun vroegere kring. Verscheidene mensen die DALI opgericht hebben waren vorig jaar actief binnen WINA, zo ziet u maar.

Door het ontbreken van die kandidaturen kan er zich in de toekomst ook een belangenconflict voordoen. De nieuwe kring moet namelijk, in tegenstelling tot de andere kringen, geen belangen van kandidatuurstudenten verdedigen. De mensen van DALI repliqueerden dat zij op die gebieden niet dwars zouden gaan liggen.

Er werd nog niet overgegaan tot een stemming over de opname van DALI binnen ASR. Er wordt immers gewacht tot volgende vrijdag. Ondertussen is er nog een presidiumvergadering van WINA, waarop de mensen van DALI hun relatie ten opzichte van WINA mogen komen uiteenzetten. Waarschijnlijk zijn er geen onoverkomelijke problemen meer te verwachten voor deze nieuwe kring. Laten we deze mensen dan nog veel succes toewensen. □

Veto, jaargang 12 nr. 11, dd. 12 december 1985

Redaktieadres: 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven (016/22.44.38)

Hoofdredactie: Pascal Lefèvre en Bert Malliet

Redaktiesekretaris: Filip Huyzenruyt

Redactie: Kris Blyckers, Eddy Daniels, Frederic Marain, Marc Sys, Didier Wijnants

Fotografie: Geert Coene, Hans Mattheuws

Zetwerk: Paul Bijnen, Wouter Colson, Ria De Schutter, Marc Heeren, Peter Mostrey, Didier Wijnants

Lay-out: Kris Blyckers, Kathleen Cole, Ann Schellemans

Medewerkers: Lia Baudouin, Jan Bauwens, Bert Broons, Bart Deelen, Rudi De Smet, Wilfried Jammaers, Jan Joos, Bart Keunen, Bruno Peeters, Luk Raeymaekers, Frank Segers, Geert Triest, Jozef Vangelder, Luk Vanheerentals, Koen Van Muylem

Eindredactie: Jan Huysse en Didier Wijnants

Oplage: 8000 eksemplaren

Drukkerij: Rotatyp Brussel

Abonnementen: Studenten: 150,-; niet-studenten: 250,-; steun: vanaf 500,-; te storten op rek. nr. 001-0959719-77

Agenda en Ad Valvas: ten laatste maandag voor verschijnen om 14.00 u op het redaktieadres

Redaktievergadering: iedere vrijdagmiddag om 15.00 u

T. HANAMI, van de Law School of Sophia, Tokyo en specialist in het Japanse arbeidsrecht, ontving op 5 december een eredoctoraat uit de handen van professor Blanpain, dekaan van de rechtsfakulteit. Staant niet op de foto, maar kregen ook een papieren: L. Favoreu van de rechtsfakulteit van Aix-en Provence, en A. von Mehren van de Harvard Law School. (foto Veto)

Voor een mooi kado.....

kom je naar... ACCO.

acco

tiensestraat 134-136 Leuven.

Programmawijziging zorgt voor heibel Werken, walgen: wiskunde

Als het voorstel tot programmawijziging in eerste en tweede kandidatuur Wiskunde op de Akademische Raad goedgekeurd wordt, kunnen we volgend jaar een standbeeld oprichten voor de Onbekende Geslaagde. De studie-last dreigt immers ondraaglijk hoog te worden. Sinds drie jaar is men stevig aan het wroeten in het wiskunde-programma. De wijziging die men dit jaar vooropstelt zal katastrofaal uitdraaien, temeer daar de studiedruk verleden jaar al sterk gestegen was.

Enkele naakte cijfers! Vorig jaar slaagden 21% van de generatiestudenten Wiskunde die zich inschreven voor de eksamens in eerste kan (cfr. de cijfers van het monitoraat Wiskunde). Een desastreus dalend t.o.v. de vorige jaren. De slagingspercentages schommelden toen tussen 36% (in '81-'82) en 47% (in '74-'75).

Treurspel in drie bedrijven

In 1984 ging professor Brocktaele op emiraat. Alfons Van Daele, geen onbekende in geëngageerd Leuven, herschiep het vak analyse in een

fontein van moeilijkheden. De Dienst Universitair Onderwijs (DUO) voerde in '80-'81 een enquête waaruit bleek dat Brocktaeles vak voor de geringste 'relatieve belasting' (het kwotient van het aantal uren belasting min het aantal contacturen en het aantal contacturen) zorgde: 1,2. Ter vergelijking: Van Daeles aanvullende analyse in 2de kan kwam op 4,1. De slagingspercentages laten vermoeden dat dit cijfer momenteel ook toepasbaar is op 1ste kan.

Echter nog steeds geen omkeker. We gaan door! De grijnzende Borgers werd vervangen door de grijnzende Denef: "Vergeleken met de Alperniti van Denef is Borgers een kermis-kokers", aldus een student die dit vak van Denef gedoceerd kreeg in Kortrijk.

De ondergang

Maar aan de horizon wacht een ware holocaust. Dit jaar ging professor Deurincq op emiraat, een gemakkelijke cursus beschrijvende meetkunde met zich meenemend. (Herkauwen van geziene humaniorastof). Een leemte blijft achter. De afdeling meetkunde ligt op de loer. Tussen de chaos van voorstellen werpt zij zich op haar prooi. Het gat wordt opgevuld door professor Vanhecke. Hij zal met zijn

bijkomend half uur theorie en een half uur oefeningen gewen en tandeknars veroorzaken. (Relatieve studiebelasting van Vanhecke in 1° kan: 3,0.) Al geruime tijd immers snakt de afdeling meetkunde naar het vak differentiaalmeetkunde — een vette wetenschappelijke kluit — in de kandidaturen i.p.v. in de licenties (uitgezonderd in de richting wiskunde met natuurkundige inslag).

Vanhecke

Prof. Vanhecke is echter berucht binnen de wiskundewereld. Bissers zullen wel weten waaraan hij zijn slechte reputatie te danken heeft. Verder weigert prof. Vanhecke nota's uit te geven of konstruktief mee te werken aan een studentenkursus. Een merkwaardige interpretatie van het begrip pedagogie alleszins. Tenslotte gaat het toch om de opleiding van de al onzekere eerste-kanstudenten.

Maar hiermee is de kous niet af. Ook de tweede kandidatuur moet eraan geloven. Ook hier slaat meetkunde meedogenloos toe. Al lang is hier immers de kaap van 1900 uren

VTK en politiek

Struisvogels in Heverlee?

Op het moment dat u dit leest, is de stand terug 2-2, maar verleden week verkeerde VTK in de situatie dat zij meer Algemene Vergaderingen had georganiseerd dan TD's. Een verslagje van de jongste AV krijgt u hieronder voorgeschoteld.

Zoals u misschien nog herinnert uit een vorig artikel (inspraak van de basis in Veto nr. 8, jg. 12), heeft op 14 november jl. de eksterne TK-raad (dit is de vergadering van het presidium en de jaarafgevaardigden, het orgaan dat binnen VTK verantwoordelijk is voor het uitstippen van de beleidsoplossingen op middellange termijn) zichzelf onbevoegd verklaard om een standpunt in te nemen in verband met de actie 'Boycot Apartheid'. Die bevoegdheid kwam volgens de bewuste vergadering toe aan een Algemene Vergadering, waarop dan alle geïnteresseerde leden hun standpunt zelf konden komen vertolken. Ook werd de vraag opgeworpen of een fakulteitskring als VTK wel het "eigende kanaal" is om standpunten in te nemen over dergelijke zaken.

De AV zelf

Verleden week woensdag werd dan de AV gehouden. Het presidium had wel vooraf besloten de dagorde te wijzigen om dergelijke bevoegdheidsproblemen eens en voor altijd te regelen. De eerste vraag die gesteld werd, was trouwens of VTK zich al dan niet met "politiek" mag bezighouden. Ziehier de dagorde en de uitslag: 1. a) Mag VTK zich bezighouden met maatschappelijke kwesties die niet rechtstreeks studentgericht zijn? (pro: 63, kontra: 28, onth.: 2).

verantwoordelijk voor wat men studierichting noemt. Zo gewaagd de spreker van een grote verzwakking in het middelbaar onderwijs door de demokrisering daarvan. Wat financieel mogelijk is, is daarom kwa geschiktheid nog niet mogelijk. De dokter gebruikte in dat verband de term 'genetische bepaaldheid'. Verder stelt de man zich ernstig vragen bij de verloederding, de moderne levensstijl, het eksessieve nachtleven van vele studenten, waarvan hij zich afvraagt wanneer ze eigenlijk studeren. Een derde en laatste schuldige noemde ziet Hemmerechts in de massale aantallen studenten. Het didaktisch broodnodige contact leraar-leerling gaat verloren, om nog te zwijgen van fysiologisch nadelige omstandigheden zoals overvolle auditoria met nijpend zuurstoftekort als gevolg.

Prof. Vanden Abele van de economische fakulteit had ergens in een Nederlandse studie gelezen dat de

studiebelasting overschreden. De DUO-enquête spreekt over 2008 uren (in '80-'81). Zonder enige scrupules wordt nog een half uur meekunde er tussen gewrongen (relatieve studiebelasting van meetkunde in 2de kan.: 5,0). Tweede kan, dat al bekend stond als één van de zwaarste jaren aan de universiteit wordt hierdoor ondoenbaar.

Dissident

Dit toekomstbeeld is voorlopig nog het resultaat van een voorstel tot programmawijziging. Het voorstel werd evenwel al goedgekeurd op de POC-vergadering. (Het studentenvoorstel ter zake was duidelijk: geen vervanging van beschrijvende meetkunde in eerste kan, en een status quo in tweede kan.) De beslissende stem kwam hier merkwaardig genoeg van een WINA-student. Plots zinsverbijstering misschien, een neurotische kramp tijdens de handopsteking? De strenge terechtwijzing van WINA was nuttig maar tevergeefs.

De enige hoop blijft nu gevestigd op de Akademische Raad, waar over het voorstel in laatste instantie moet beslist worden. Wordt het voorstel daar echter goedgekeurd, dan rest ons niets meer dan het nageslacht op te dragen een herdenkingsmonument op te richten voor de wiskundeleraar die er ooit geweest is.

Geert Triest
Jan Joos

REDAKTIEEL

De paradox van het standpunt

De kring van de ingenieursstudenten heeft zich verleden week op een algemene vergadering afgevaardigd, ze als kring, standpunten mag innemen en daarmee naar buiten treden. Het is een vraag die de laatste jaren herhaaldelijk opduikt in de Leuvense studentenwereld. Vooral in verband met welke politieke hangijzers, die niet onmiddellijk aansluiten bij de engere studentenwereld, blijken de kringen nogal wat problemen te hebben.

Sommigen oordelen dan dat zwijgen beter is dan spreken. Het heet dan dat ze a-politiek zijn. Wat betekent dat?

Het spreekt vanzelf dat de werking van een kring in de eerste plaats moet gericht zijn op wat haar leden onmiddellijk aanbelangt. Opvang van eerstejaars, dienstverlening, het organiseren van leuke en plezierige dingen bij tot een samenhangend gevoel dat bij momenten hartverwarmend kan zijn.

Wanneer een kring op die manier tot rijpheid groeit, komt ook het ogenblik dat ze van buitenuit als een eenheid wordt waargenomen. Wanneer ze dan spreekt, wordt één stem gehoord. Als ze echter verkiesst te zwijgen, wordt ze niet gehoord. En wie niet wordt gehoord, wordt geacht geen stem te hebben, of zich akkoord te verklaren met wat elders wordt gezegd.

De kringen hebben een stem, maar ze weigeren te spreken. Men neemt het standpunt in dat men geen standpunt kan innemen, of: de paradox van het standpunt.

In werkelijkheid komt het a-politieke standpunt neer op een beate buisstraling van al wat gezegd uitstraalt, een kritiekloos aanvaarden van wat elders wordt gezegd. De kringen die weigeren te spreken, ontnemen hun studenten het recht om gehoord te worden. Ze maken het onmogelijk dat de stem van één student — diegene die zich na overleg aansluit bij het standpunt van de kring — duizendvoudig weergaamt. En dat is toch spijtig.

Een zekere schroom tegenover standpunten in maatschappelijke en politieke debatten is begrijpelijk. Maar schaamte en lafheid zijn even onbegrijpelijk als overmoed, zeker voor mensen die geacht worden verstandig te kunnen kiezen.

Want zwijgen is spreken, zoveel moet duidelijk zijn. De enige manier om te voorkomen dat enkele overmoedigen worden aanhoord als de stem van de Leuvense studentenbevolking, is de kringen mondig te maken.

waardige vraag of de heren van het panel niet te weinig aandacht besteedden aan de inhoud van het onderwijspakket. Een vraag waarop geen duidelijk antwoord kwam. Wel kwam nog even een ongeniege aan het licht over de al dan niet primaire functie van het maatschappelijk onderzoek. Waar Masschelein van oordeel was dat het onderwijs primair, legde Vanden Abele de nadruk op de dreigende gevolgen van het verzwakende en achterlopende researchwerk aan de Belgische universiteiten.

Na afloop bleven wij wel met een kater zitten. Studiedruk is kennelijk onbespreekbaar. Iedereen weet ervan, heeft er zijn eigen mening over, maar niemand weet er echt iets fundamenteels over aan te tonen. Degelijk onderzoek naar oorzaken en gevolgen van studiedruk blijkt niet te bestaan zodat het de hele avond bij schatten en gissen bleef.

Bert Malliet

Nieuwe frekwentie voor vrije radio's

Radio Aktief	vanaf 4/12/85 op 105,3
Vrije Radio Leuven	vanaf 6/12/85 op 107,1
Radio Scorpio	vanaf 15/12/85 op 106
Radio Sinjaal	vanaf 30/12/85 op 104,7

Scorpio deelde ons ook mee dat leden van Scorpio hun radiotoestel kunnen laten aanpassen indien ze de nieuwe frekwentie niet kunnen bereiken met hun toestel. Deze dienst wordt gratis gedaan door de technici van Scorpio voor hun leden.

KrUL-debat

Studiedruk zoals seks: onbespreekbaar

Vorige week woensdag 4 december organiseerde KrUL-Sociaal en -Onderwijs een 'panelgesprek rond studiedruk en studieadvies'. Men had een panel van liefst 6 mensen uitgenodigd. Om toch maar alle kloten te hebben horen luiden. Mede daardoor, maar vooral omdat de panelleden over bedrevend weinig formele gegevens beschikten, werd het een nogal verward gesprek onder 6 mensen die elk hun eigen gedachte kwamen vertellen, de lovenswaardige pogingen van moderator Kris Deconinck ten spijt. We geven enkele fragmenten weer.

Prof. Raf Masschelein, de nieuwe voorzitter van Studentenaangelegenheden, is gespecialiseerd in de arbeids-geneeskunde, een tak van de medische wetenschap die zich bezig houdt met de mens in zijn arbeidssituatie. Volgens de spreker is ook studeren te beschouwen als een prestatiesituatie, zowel tijdens het volgen van lessen als tijdens blokperiode en op het examen zelf. De beschikbare capaciteit is beperkt maar voor iedere student verschillend en trouwens moeilijk te meten. Studiedruk ontstaat wanneer de grens van die capaciteit bereikt wordt. Verder stipte Masschelein aan dat er aan de werksituatie van de student nog geen enkel ergonomisch onderzoek besteed is, laat staan dat er ergonomische verbeteringen zouden aangebracht zijn. Wat in scherpe tegenstelling staat tot de arbeidsplaatsen van arbeiders en bedienden.

Monitor Hellemans van Letteren & Wijsbegeerte vond het dat het in zijn fakulteit wel meeviel. Bij programma-hervormingen wordt er volgens hem steeds vermeden het pakket te verzwaren. Bij het invoeren van nieu-

we vakken worden wel degelijk oude vakken afgevoerd. Hellemans wierp ook als eerste die avond een steen naar het stilaan beruchte maturiteitsexamen. Dat examen is volgens velen veel te weinig ernstig, waardoor het zijn selektierende functie niet naar behoren vervult en er dus steeds meer jongeren naar de universiteit komen die dat niet aankunnen. Voor hen is de studiedruk dan hoog waardoor een vertekend beeld ontstaat over de studiedruk als geheel. Geen van beide beweringen wist Hellemans met cijfers of feiten te bewijzen.

Genetisch bepaald

Weerom een andere benadering kregen we van studentendokter Bracke. Met de gezondheid van de mens-student als uitgangspunt, is er van studiedruk sprake als die mens-student geen 'normaal' leven meer kan hebben. 'Normaal' slaat dan op het hele spectrum van eten en slapen tot ontspanning en vrijen, dingen die een mens toch moet kunnen om gezond genoemd te kunnen worden. Dat het aantal consultaties bij de studentendokters zo opvallend toeneemt tijdens de examensperiode kan dan niet meer als normaal beschouwd worden. "Al hebben wij waarschijnlijk meestal juist met de zwaksten onder de studenten te maken" aldus nog Bracke.

Een opvallende nieuwe trend is volgens Bracke het toenemend aantal studenten die door 'hard labour' in de eerste licentie raken. Kronisch vermoeid daar aangekomen, knappen ze echter af op de andere eisen die in de licenties gesteld worden. Een alarmerende evolutie, dachten we zo.

Vervolgens kwam ene dr. Hemmerechts van het repetitorienburo Studax aan het woord. Volgens hem is het niet te ontkennen dat de hoeveelheid te verwerken stof sterk toegenomen is in vergelijking met een tiental jaar geleden. Maar daarnaast stelde hij toch ook enkele andere fenomenen mede-

Langere wachttijden voor schoolverlaters

Onder mom van "harmonisering van de wachttijden" duikt in het regeerakkoord van Martens VI een nieuwe bedreiging op voor de schoolverlaters. In 1980 werd de wachttijd al verdubbeld van 75 tot 150 dagen. Nu wil men deze gelijkstellen met de duur van de legerdienst (minstens 10 maanden). Een en ander vertoont trouwens veel gelijkenis met de denkbeelden van VBO-baas Leysen.

De begininties waarmee Martens VI zich in zijn "regeerakkoord" aan de gemeenschap heeft kenbaar gemaakt zijn ronduit schrikwekkend voor de niet-actieve bevolkingslaag. Terwijl er in het jongste nummer van Trends-5000 een feestje wordt gebrouwen rond de verdeling van de winsten van de Belgische industrie in het boekjaar 1984 t.o.v. het vorige jaar, terwijl onder Martens het inkomen uit vermogens met 15,7% achteruit ging heeft Martens VI zijn troepen op tafel gelegd voor de schoolverlaters. "Harmonisering van de wachttijden om de bestaande discriminaties tussen jongeren weg te werken", zo heet het in een taalgebruik dat zo afkomstig lijkt van de Wilde Weldoener.

Harmonisering

Harmonisering komt in dit geval immers neer op een verdubbeling van de wachttijd, omdat men deze periode wil laten overeenstemmen met de tijd dat men zijn legerdienst moet vervullen. Martens VI heeft zich voorgenomen de legerdienst tijdens deze legislatuur te verlengen tot 12 maanden in België, zodat de wachttijden van 6 op 12 maanden zouden gebracht worden, voor de jongeren tussen 18 en 25. Men heeft immers een discriminatie vastgesteld tussen degenen die legerdienst moeten doen en degenen die hiervan vrijgesteld zijn. Een andere maatregel die uitteke via Le Soir (21/11/85) — het betreft hier feitelijke voorstellen die door de onderhandelingsprocedures op het Stuyvenbergkasteel werden weerhouden — houdt in dat men een tweede wachttijd zou gaan invoeren voor degenen die een eerste job zouden volendid hebben vóór hun 25ste... Het gaat hier actueel om zo'n 83.000 jongeren, die dus na hun eerste job een tweede wachttijd zouden moeten doorlopen, alvorens opnieuw een uitkering te kunnen trekken. Een derde maatregel houdt in dat de werklozen tijdens hun wachttijd zouden verplicht worden een soort burgerdienst te vervullen, alvorens werklozenuitkering te trekken. Ook hier denkt men aan een discriminatie tussen degenen die al dan niet hun legerdienst doen. Dit voorstel heeft niets te zien met de burgerdienst die gewetensbezwaarden vervullen als alternatief voor hun legerdienst. Na al die voorstellen opgesomd te hebben citeert Le Soir in het artikel niet voor niets een uitspraak van Michel Rocard 'Une société qui n'a rien à offrir à ses jeunes est une société qui se suicide'.

Leysen

Al de geciteerde voorstellen zijn tot op heden nog maar een bleke afspiegeling van hetgeen André Leysen met zijn Verbond voor Vlaamse Ondernemingen wil. Tijdens het formatiebeleid maakte het VBO in zijn memorandum aan de formateur bekend dat de toegang tot de werkloosheidsreglementering maar eens resoluut zou moeten beperkt worden tot degenen die werkelijk bijdragen hebben betaald tijdens een arbeidsperiode die voorafgaand aan hun werkloosheid, en zoals bekend horen schoolverlaters daar in geen geval bij. Het VBO vond dat er voor de jonge schoolverlaters oplossingen kunnen gevonden worden. Aan degenen onder de 18 jaar wil het VBO louter de kinderbijslag toekennen; aan degenen boven de 18 jaar wil het VBO een bestaansminimum geven waarvan het bedrag varieert volgens de leeftijd. Hetgeen het VBO voorstelt kan eigenlijk al moeilijk veel minder zijn dan de schoolverlaters thans krijgen na hun wachttijd te hebben uitgezet. Schoolverlaters tussen de

18 en de 25 jaar moeten eerst een wachttijd doorlopen van 150 dagen, waarin ze niets ontvangen. Onder de 18 krijgen ze vervolgens thans 6.344 fr. als alleenstaande en 5980 fr. als samenwonende. Boven de 18 (tot 20) krijgt men 10.218 fr. als alleenstaande en 9.594 als samenwonende. Wie ouder is dan 21 krijgt als alleenstaande 13.338 fr. en als samenwonende 9.594 fr. Het betreft hier de cijfers op 1/10/85.

Nieuwe traditie

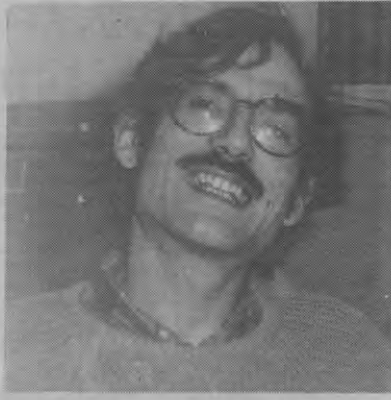
Schoolverlaters waren de jongste jaren herhaaldelijk het object van inlevering. In 1980 werden de wachttijden nagenoeg verdubbeld. Voor de leeftijdsgroep tussen 18 en 25 gold vanaf dat ogenblik 150 dagen i.p.v. 75. Feitelijk is het een nog langere periode, omdat de wachttijd pas begint te lopen vanaf de maand augustus van het jaar dat men afstudeert. Vaak duurt het nog een tijd vooraleer het dossier in orde is, en het is dus zeker geen uitzondering dat sommige schoolverlaters 10 maanden geen enkele bron van inkomsten hebben. Op 30 maart 1982 werden de uitkeringen aan de schoolverlaters wachttijdkeringen genoemd, en deze nieuwe bedragen liggen gemiddeld 15% lager dan voorheen. Positief aan dit KB was het feit dat er een aantal nieuwe leer-richtingen wel tot een werkloosheidsuitkering worden toegelaten na afstuderen. Anderzijds trof dit KB de schoolverlaters voor nog een tweede maal, door voor samenwonenden 6% in te houden, met uitzondering van degenen die samenwonen met iemand die ook leeft van een vervangingsinkomen. Voorts werden de schoolverlaters ook nog getroffen door inleveringsmaatregelen die de globale werkloze bevolking troffen: de 2% inlevering gedurende 3 jaar van het Spaarplan in 1984, de 10% voorheffing op de belastingen in het begin van 1984. Volgens de berekeningen van de Aktiegroep Werklozenbelangen had het bedrag van de schoolverlaters boven de 20 jaar in 1985 normaal gezien 18.057 fr. moeten zijn, was dit bedrag sinds 1981 normaal geïndekeerd geweest. Het is momenteel slechts 13.338 fr., wat een inlevering is van 26,1%. Voor de samenwonende schoolverlater zijn de bedragen nog groter: de betrokkene krijgt thans 7.839 fr. per maand minder, wat een inlevering is met 43,4%.

Het net en de mazen

Het huidige systeem van wachttijking is nog steeds niet van toepassing op een aantal studierichtingen, die niet specifiek voorbereiden op de uitoefening van een beroep in loondienst. Zo zijn thans nog steeds diegenen uitgesloten die slechts de lagere cyclus hebben gevolgd zonder dat deze een technische of beroepsvorming bood. Een en ander wordt beoordeeld door het beheerscomité van de RVA volgens de mate dat de betrokken opleiding "normaal voorbereidend is tot de uitoefening van een beroep in loondienst". Ook een aantal schoolverlaters uit vreemde landen kunnen geen uitkering krijgen, omdat met de betrokken landen (bv. de Maghreb-landen) geen wederkerigheid bestaat terzake.

De huidige trend in het Belgische regeringsbeleid lijkt botweg geschreven te zijn op de VBO-maat die de werkloosheidsuitkering wil beperken tot degenen die ervoor betaald hebben via hun sociale bijdragen. Art. 22 van de Universele Verklaring van de Mensenrechten, opgesteld in 1984 door de Verenigde Naties, stelt het nochtans zeer duidelijk: "Eenieder heeft als lid van de gemeenschap recht op maatschappelijke zekerheid". In art. 25 wordt dit nog verder gespecificeerd: "Eenieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder begrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit,.... of een ander gemis aan bestaansmiddelen ontstaan ten gevolge van omstandigheden, onafhankelijk van zijn wil".

Luc Vanheerentals

Frans Spinnewyn: "...beklemtonen dat afbouw van de Sociale Zekerheid en de sociale verworvenheden de welvaart van de werknemers zal aantasten zonder dat het produktiebestel hieruit voordeel zal halen". (foto Veto)

Sociale zekerheid

vervolg van p. 1

men zeker dat het geld terecht komt bij wie het nodig heeft en op het juiste ogenblik.

Men kan nu zeggen dat groeps-sparen een hoge welvaart verzekert omdat het doelmatiger beschermt tegen loonverlies. En als een grote welvaart verzekerd wordt, dan zal vrede genomen worden met een lager loon. Anders gezegd: de individuele spaarder zal, om zijn grotere onzekerheid te compenseren, een hoger loon eisen.

Overheidstussenkomst

De Sociale Zekerheid zoals ze hierboven geschetst is, is inherent aan de werksituatie in loonverband. De bijdrage, die een afhouding op het loon is, wordt betaald om zich te verzekeren tegen eventueel loonverlies. Dit is trouwens ook de historische bakermat van de Sociale Zekerheid op het Europese vasteland.

In de loop van de jaren echter zijn bepaalde vormen van Sociale Zekerheid losgekoppeld van de werksituatie en hebben ze hun weg gevonden naar

alle gezinnen. De kinderbijslag en de gezondheidszorg zijn een voorbeeld van deze vorm van Sociale Zekerheid, waar de toelage die men ontvangt losgekoppeld wordt van de bijdrage die men stort. Vermits de afhoudingen op het loon groter zijn bij de hogere inkomens, kan er hier in principe vertikaal herverdeeld worden. Spinnewyn stelt voor om deze vorm van verplichte solidariteit los te koppelen van de Sociale Zekerheid en om de verticale herverdeling te regelen langs de meer geëigende fiscale weg.

De horizontale solidariteit tussen werknemers van eenzelfde beroeps-klassie wordt beter in bedrijfsverband geregeld. Toch is een zekere mate van overheidstussenkomst hier nog te verkiezen boven privatisering. De auteur haalt voor deze stelling vier redenen aan. De overheid kan voorzichtig gedrag institutionaliseren en aanmoedigen; ze kan de spontane solidariteit organiseren en is beter geplaatst dan privé-instellingen om te controleren op eventuele misbruiken. Daarnaast zorgt de overheid er voor dat er geen discriminatie optreedt: iemand van

Visies en voorstellen

Opzeggingsvergoedingen

Spinnewyn legt de nadruk op de verantwoordelijkheid van de werkegever tegenover de werknemer. Tegelijkertijd echter erkent hij het recht van de ondernemers om, uit economische noodzaak, arbeids-besparende investeringen te doen. Hogere opzeggingsvergoedingen belemmeren soms de mogelijkheid om zich aan te passen aan veranderende economische omstandigheden. Hij formuleert daarom een voorstel dat de rigiditeiten in de arbeidsmarkt wegneemt en waarbij men komt tot een sociaal optimaal ritme voor de afbouw van tewerkstelling in een onderneming; elke opzeggingsvergoeding zou moeten uitgekeerd worden aan de ondernemer die de ontslagen arbeider onder identieke voorwaarden in dienst neemt. Als de netto-som van loonkostenbesparing en opzeggingsvergoeding groter is dan de kost van de arbeids-besparende investering, dan is het vanuit welvaartsopzeggingspunt beter arbeiders te ontslaan.

Werkloosheidsverzekering

Bovenstaand voorstel zal in een normale arbeidsmarkt zorgen voor volledige tewerkstelling. Om zich te beschermen tegen werkloosheid in gerantsoeneerde arbeidsmarkten, zal elke werknemer een werkloosheidsverzekering afsluiten. Een gerantsoeneerde arbeidsmarkt, vergelijkbaar met een stoelendans, waar meer spelers zijn dan stoelen.

Om de werkloosheid zo laag mogelijk te houden, is de meest rationele oplossing werkdijdverkorting met looninlevering. De auteur erkent echter dat dit politiek niet haalbaar is. Als de tweede beste oplossing stelt hij daarom voor dat alleen werkloosheidsvergoeding zou uitbetaald worden wanneer binnen een bepaald bedrijf voorafgaandelijk werkdijdverkorting werd doorgevoerd.

Pensioenstelsel

In het pensioenstelsel kent men twee

mogelijkheden: het kapitalisatiestelsel en het repartitiestelsel. In het eerste stelsel sparen de jongeren van nu in een kas waaruit later hun pensioenen betaald worden. In het repartitiestelsel worden de bijdragen van de jongeren rechtstreeks doorgestuurd aan de ouderen. Dit stelsel werd in België ingevoerd na de tweede wereldoorlog om de ouderen mee te laten genieten van de gestegen welvaart. Nu is er sprake van om weer gedeeltelijk over te schakelen op het kapitalisatiestelsel. Spinnewyn toont echter aan, op basis van een wiskundig model, dat beide stelsels in alle omstandigheden gelijkwaardig zijn. Wie geeft het repartitiestelsel de mogelijkheid om ouderen van een eventueel gestegen welvaart mee te laten genieten. Wat de voorstellen uit liberale hoek verdoezelen, is dat bij de overschakeling naar een kapitalisatiestelsel de overheidsbegroting zal moeten instaan voor de generatie die nu de bijdragen levert voor het repartitiestelsel.

Zeer interessant zijn de bemerkingen bij de pessimistische vooruitzichten over de demografische evolutie. Binnen aanzienbare tijd zou, als het we het repartitiestelsel aanhouden, een minderheid van jongeren de pensioenen moeten betalen van een meerderheid van de ouderen. Dit doembeeld houdt echter geen rekening met de waarschijnlijkheid van hogere produktiviteit in de toekomst: minder jongeren zullen evenveel of zelfs meer produceren dan nu. Verder wordt 'vergeten' dat in de toekomst waarschijnlijk meer vrouwen aan het produktieproces zullen deelnemen, zodat de demografische tendens enigszins zal gecompenseerd worden door een hogere participatiegraad. Tenslotte zou in de toekomst de pensioenleeftijd weer verhoogd kunnen worden, zodat de actieve bevolking toeneemt en het aantal gepensioneerden daalt.

Frederic Marain

wie de levenskansen met vrij grote zekerheid op 120 jaar worden vastgesteld, zal bij een privé-pensioenkas een fantastisch hoge premie moeten betalen of afgewezen worden. Tenslotte is de overheid het geëigende orgaan om oplossingen te vinden — en deze bindend te maken — voor het probleem van de onverzekerbaarheid van collectieve risico's.

Vakbonden en patronen

Waar in het eerste deel van het boek de theorie van de Sociale Zekerheid wordt uitgewerkt als een spontaan aangegane verzekering, waarbij rekening gehouden wordt met onzekerheid en met het tijdspectief, past het tweede deel deze theorie toe op enkele concrete sociale verworvenheden in bedrijfsverband. Na de loonbarena's en de loonindexering behandelt de auteur de opzeggingsvergoedingen, de werkloosheidsuitkeringen en het pensioenstelsel. Elders op deze pagina vindt U in dit verband enkele interessante visies en concrete voorstellen, die zowel aan werkgevers- als aan vakbondszijde beroering zullen verwekken. Spinnewyn zelf zei ons dat de vakbondsmensen die de tekst reeds te lezen kregen een onzekere en afwachtende houding aannamen tegenover sommige voorstellen, maar dat ze tevreden waren over een gefundeerde economische studie over de Sociale Zekerheid te beschikken.

Welvaart en herverdeling

Het kritische voor elke economische analyse is of een bepaalde maatregel of instituut welvaartsverhogend werkt voor de ganse gemeenschap. De optimale toestand is die waarin de totale welvaart niet kan verhoogd worden zonder de welvaart van één individu te verminderen. In de klassieke economische theorie wordt aangenomen dat de vrije markt automatisch tot deze toestand leidt. Wat Spinnewyn met dit werk aantoonst is dat tal van sociale voorstellen dit marktmechanisme hoegenaamd niet in de weg staan. Sommige sociale verworvenheden dragen er zelfs toe bij dat dit mechanisme in een rustiger en voor iedereen draaglijker sfeer verloopt. Verschillende kritieken uit liberale hoek kunnen daarom afgedaan worden als ofwel demagogie ofwel onwetendheid.

Wel is het duidelijk dat aan een optimale welvaartstoestand verschillende vormen van verdeling kunnen beantwoorden. Dit herverdelingsaspect is echter een "een tweede stap" en heeft met Sociale Zekerheid als zodanig niets te maken. De visie die men heeft over herverdeling hangt dan uiteindelijk af van de waarde die men toekent aan de gratuite solidariteit, die verder gaat dan welbegrepen eigenbelang. Voor Spinnewyn is de ideale, maar utopische, samenleving die waar "ieder die zijn inspan naar vermogen en waarin het resultaat verdeeld wordt volgens behoefte".

Sommige voorstellen over de sociale verworvenheden zijn bewust of onbewust gericht op het ridikuliseren van elk solidariteitsgevoelen; men is er in geslaagd een spookbeeld te schilderen van de Sociale Zekerheid als onbetaalbare en ondoelmatige liefdadigheid. Soms gaat het zelfs zo ver dat het weekbulletin van een bank economische anomalieën gaat verkondigen als: onzekerheid is goed voor de economie, dus de Sociale Zekerheid is slecht voor de economie. Iedereen weet echter dat elke economische transactie risico-afkerig is en gericht op het bekomen van zoveel mogelijk zekerheid.

Wat Spinnewyn met zijn boek kan bewerkstelligen is dat de Sociale Zekerheid uit de panieksfeer wordt gehaald en dat rustig besproken wordt hoe ze nog doelmatig kan werken dan ze nu al doet. Voor veel economen zal de dynamische analyse, waar de tijdsdimensie deel uitmaakt van de theoretisch wiskundige onderbouw, verlevend zijn. Tot nu toe immers werd de Sociale Zekerheid steeds gezien in een statisch perspectief.

Het boek is gesteld in een taal die begrijpelijk is voor iedereen met een minimum aan economische vorming, zodat het mogelijk zijn weg vindt naar vriend en tegenstander van een Sociale Zekerheid "for all seasons".

Frederic Marain

Frans Spinnewyn, *Solidariteit in crisis*, 168 p., 360 fr. (Acco).

Seminarie arbeidsflexibiliteit

Een koekoeksei in het vakbondsnest

Vorige week woensdag hield de werkgroep Polekar (Politiek, economie en arbeid) een studienamiddag over arbeidsflexibiliteit. Veel sprekers uit binnen- en buitenland en veel informatie (dikke dokumentatiemap inluis), maar echt spijkers met koppen werden er niet geslagen.

En dat hoeft niet te verwonderen. Op de namiddag waren, naast enkele onderzoekers aan de KUL, vooral sprekers uit de vakbondswereld uitgenodigd. Je kan dan ook niet verwachten dat mensen uit die hoek vlot omspringen met een woord dat rechtstreeks komt uit het liberale jargon.

Flexibiliteit, en arbeidsflexibiliteit in het bijzonder, is een begrip dat de laatste jaren furore maakte als het bevrijdende woord om de crisis op te lossen. Zo werd het haast vanzelf opgenomen als één van de grote principes in de beleidsprogramma's van de huidige meerderheidspartijen. Links en de vakbondswereld zitten met het ding wat verveld. Vormt het een bedreiging voor de vakbeweging? Of is het mogelijk het fenomeen tijdig in te halen en het te integreren in de eigen beleidsvisie? Alleszins schetst de titel die Polekar aan de studiedag meegaf, uitstekend de situatie: "Arbeidsflexibiliteit, het zevendoeziende koekoeksei in het nest van de vakbeweging."

Soepel

Algemeen gesproken, is arbeidsflexibiliteit het feit dat de faktor arbeid in een maatschappij zich gemakkelijk aanpast aan de zich voortdurend wijzigende economie. Arbeid moet soepel zijn, en mag het goede verloop van de economie niet hinderen, zegt rechts. Ja, maar dat mag niet ten koste gaan van de mens achter de arbeider, zegt links.

Arbeid kan op verschillende manieren georganiseerd zijn. De 40 uren in de 5-dagenweek is de meest gekende. Nu is arbeidsorganisatie en economie een huwelijk dat niet altijd even gelukkig uitvalt. Een arbeider is ook maar een mens: hij mag dus aan zijn werkgever (lees: de economie) bepaalde minimale eisen stellen. Lan-

Een studienamiddag over arbeidsflexibiliteit en flexibele arbeid: wat is de vlug en wat is de lading? (foto K&to)

ger werken dan een bepaald aantal uren per dag kan hij niet normaal werken; negentiende-eeuwse 15-urendagen mogen dus niet. Hij moet kunnen werken in een gezonde omgeving; Ik, All-toestanden zijn dus (eigenlijk) verboden. We kunnen het ook nog hebben over loonbepaling, ontslagregeling, enzovoort.

De economie is er dus voor de mens; "niet omgekeerd" kan je er hier niet zomaar aan toevoegen, want waar het evenwicht ligt, is niet altijd duidelijk. Een typische situatie: een ondernemer krijgt plots een sterke stijging van zijn bestellingen. De man is dolgelukkig, want met zijn bedrijf ging het de laatste tijd niet meer zo goed — voor wie wel in het vak tegenwoordig? Verveld is nu dat de bestellingen binnen enkele maanden al moeten afgeleverd worden. Want in de zakenwereld is naast de prijs ook de snelheid belangrijk: degene die goedkoop en snelst kan leveren, heeft de bestelling. Onze ondernemer moet dus tijdig zijn productie sterk opdrijven. Maar hoe?

Oplossing

Dit probleem kan hij op arbeids-

flexibele manier oplossen. Hij kan zijn mensen vragen gedurende enkele maanden langer te werken (overuren, zaterdagwerk). Hij kan ook, tijdens die enkele maanden, extra-arbeiders aanwerven en ze daarna terug ontslaan. Nog een andere oplossing zou zijn: extra-arbeiders aanwerven en tegelijk het arbeidsstelsel veranderen. Bijv. driemaal twaalf uren per dag, om de machines langer te doen draaien en dus meer te produceren. En zo nog andere mogelijkheden.

Maar niemand doet graag zaterdagwerk of 12 uren per dag, al is het meer betaald. Een job krijgen, en alvast weten dat je na enkele maanden weer op straat staat, is ook al niet prettig. Daarbij komt nog dat sociale rechten en reglementeringen (de "vervoerenheden") de ondernemer niet toestaan vele van zijn oplossingen door te voeren. Aanwerven en zomaar ontslaan mag niet, om maar één voorbeeld te geven.

Het komt er dus neer dat de ondernemer van lieverlee bestellingen moet weigeren omdat de arbeiders niet meewillen of omdat sociale wetten een en ander verbieden. Maar meteen staat dan ook, eens te meer, een bedrijf —

met een bepaalde tewerkstelling — er een stuk slechter voor. De vraag wie voorrang krijgt, de economie of de arbeider, wordt hier wel erg prangend.

Let erop dat omgekeerde situaties ook bestaan en al even typisch zijn. Zo nemen sommige bazen van kleine ondernemingen zonder vakbonds aanwezigheid graag een loopje met het woord arbeidsflexibiliteit. Eventueel protest wordt vlot afgedaan: de straat is niet er en de wachtlijst is lang genoeg.

De sprekers

Iedere voordracht uit de doeken doen zou een hele pagina vergen, en allicht nog veel meer. Ik maak het hier dus korter.

We waarden ten zeerste de bijdragen van Geert Van Hootegem en Joris Van Ruysseveldt, beide onderzoekers aan de KUL. Zij hadden het over de invloed van nieuwe technologieën op arbeidsflexibiliteit. Eervolle vermelding verdient Joris, omdat hij erin slaagt min of meer verstaanbare woorden uit te brengen zonder ook maar een beetje de lippen te bewegen. Aandringen van prof. Bundervoet vermocht niet hem in zijn standvastigheid te verzwakken.

G. Fajertag van het Europees Vakbondsinstituut had het over "Arbeidsflexibiliteit en tewerkstellingsnivo". Volgens hem beschouwen vele regeringen arbeidsflexibiliteit als een doel op zich, en niet als een middel om de economie te doen heropleven. In dit proces mag het individu niet weerloos komen te staan en moeten de vakbonden recht op informatie en onderhandeling hebben.

Verder had Fajertag het over een belangrijk punt in het flexibiliteitsdebat: de soepelheid van de lonen. Er wordt dikwijls geopperd dat vlot aanpasbare lonen voor meer tewerkstelling zorgen. Maar de economen hebben nog niet een zeker en vaststaand verband kunnen vaststellen tussen dalende lonen en stijgende tewerkstelling. Trouwens, lonen en tewerkstelling zijn geen alternatieven, maar spruiten voort uit eenzelfde economische proces.

Na de pauze was het de beurt aan de vakbondstrategie i.v.m. het relatief nieuwe fenomeen arbeidsflexibiliteit. Maarten Van Klaveren van de Nederlandse vakbeweging FNV besprak de situatie in zijn land. Chris Serroyen van de studietien van het ACV kan heel snel praten en behandelde op die manier ondermeer 7 elementen voor een vakbondstrategie.

Hartverscheurend

R. Voorhamme (studietien metaal- en elektriciteits ABVV) stelde dat de vak-

bondsoptelling tegenover flexibiliteit tot voor kort verkeerd was: men zag het als een voorbijgaand fenomeen, enkel voordelig voor de patroons (kosten drukken). De vakbond bestreed dus de idee van de arbeidsflexibiliteit, zonder meer.

Maar dit gaf aanleiding tot hartverscheurende dilemma's. De vakbond beschermde enerzijds de bestaande voltijdse arbeid, maar kon er anderzijds niet onderuit dat deeltijdse arbeid nu eenmaal reeds een feit was. De vakbond is er voor alle arbeiders, en moet dus ook de deeltijdse arbeiders beschermen. Maar dan geeft ze meteen het principe van de voltijdse arbeid uit handen, waardoor dan de eerste groep in onzekerheid terecht komt...

Gedwongen door zulke tegenstellingen (zo ook loonbodem vs. werktijdverkorting) moest de vakbond dan overhaast een strategie uitbouwen. Maar haast betekent daarom niet volledigheid; er blijft dus nog veel te doen. Nadruk ligt alvast op de uitbouw van de overlegstructuren.

Globale indruk was dat de vakbonden bereid zijn arbeidsflexibiliteit te aanvaarden. De populaire slogan over de vakbonden die "met hun eisen alles verlammen", gaat dus niet op. Zij willen enkel dat de arbeider geen speelbal wordt, overdonderd door het alomgezaghebbend argument: flexibiliteit om de crisis te bestrijden.

Honger

Een volledig uitstapraam van het begrip arbeidsflexibiliteit heb ik hier niet gegeven. Daarmee doe ik Polekar misschien oneer aan. Maar het onderwerp is ook zo breed: variabele arbeidstijden, variabele arbeidscontracten, lonen afgestemd op prestatie, polyvalente bekwamheid... En dan spreken we hier enkel maar over inhoud, en nog niet over de invloed op economie en op sociale relaties.

Wat de sprekers betreft, enkelen onder hen kwamen in dit artikel bijna niet aan bod. Dit is niet omdat hun prestatie er minder op was, integendeel. Toch heeft het seminarie — ondanks alles — me ergens op mijn honger laten zitten. Hoe goed (of slecht) wordt het fenomeen door de vakbond vertereerd? Kan men het in de hand houden, of wordt men erdoor overrompeld, gehanteerd door de crisis? En meest van al: steeds verdere automatisering, met een wanhopig stijgende werkloosheid, voorlopig in bedwang gehouden door deeltijdse werken, BTK, Derde Arbeidscircuut, enz. Als de economische structuur alsmar meer evolueert naar een systeem dat minder en minder arbeid nodig heeft, wat zal dan de vakbond binnen enkele tientallen jaren nog aan basis hebben? En, o wee, wat zal zij dan nog betekenen?

Josef Vangelder

Over flexibiliteit en evoluties

De studienamiddag van Polekar over arbeidsflexibiliteit komt niet uit de lucht gevallen. Het verschijnsel is in volle opgang, en alleen door de ogen dicht te knijpen zie je het niet. Ontkennen helpt dus niet, en nog veel wijzer is erover discussiëren.

Volgt een korte en bescheiden poging om de zaken in een ruimer kader te zetten.

Arbeidsflexibiliteit is geen alleenstaand feit, maar onderdeel van een bepaalde evolutie. Nadat het onderwerp al een paar barsten en scheuren vertoond had, liep het liberale marktsysteem helemaal in duigen met de grote crisis eind de jaren '30. Fenomenale werkloosheid, zwarte armoede. Iedereen had er dus genoeg van, zelfs de ondernemers.

Na WO II werd dan een gloednieuw model op poten gezet. Voortaan zouden vakbonden, patroons en overheid samenwerken, d.m.v. overleg. Daarbij kreeg de overheid — en niet meer de vrije markt — de taak de economie, wanneer nodig, op gang te trekken via stimuleringsmaatregelen. Alles werd netjes vastgelegd in structuren, met in hun zog een hele resem rechten, reglementen, voorzieningen, enz. De vrije markt bestond nog wel, maar was niet meer zo principaal.

Terug vrije markt

Maar ook nu liep het mis, opnieuw met een crisis: we zitten middenin de jaren '70. De zoektocht naar een nieuw model kon beginnen en is tegenwoordig min of meer beslecht: terug naar de vrije markt. De overheid terugdringen, de strakke structuren en reglementen afbouwen. In één woord: flexibiliteit, en niet in het minst arbeidsflexibiliteit, want de arbeidsmarkt is het sterkst geregeleerd.

Dit alles gebaad in de nodige tijdsfeer. Uiteenlopende, maar toch typerende voorbeelden zijn: DIRV, het nieuwe gebod "kreativiteit", privee-sponsoring van cultuur en wie weet doe je niet aan aerobic of fitness. Alleszins zijn we 'alive and kicking'.

Minder arbeid? Nieuwe arbeid?

Dieper dan de bovenstaande, is waarschijnlijk nog een andere evolutie bezig. Politici spreken altijd over de werkloosheid als over een korte termijn verschijnsel. "Binnen enkele jaren" zal de werkloosheid met zoveel verminderd zijn of "na vier jaar" herstelbeleid, is de werkloosheid nog altijd even hoog. Maar met een werkloosheid van liefst 500.000, op een werkende bevolking van enkele miljoenen, hoe kan je dan spreken van een korte termijn verschijnsel?

Evolueert de economie naar een systeem dat voortaan steeds minder arbeid nodig heeft? (technologische vooruitgang) Of is er een immens veranderingsproces bezig in de economische bedrijvigheid, met daarmee gepaard gaand de evolutie naar nieuwe soorten van arbeid? (De huidige werklozen zouden in dit geval slachtoffer zijn van de afbouw van de traditionele arbeid) Het is allemaal moeilijk, maar de verschillende vormen van arbeidsflexibiliteit zullen ook hier wel aan bestaande behoeften voldoen. Denk ondermeer aan part-timewerk, tijdelijke contracten, polyvalente bekwamheid, e.d.

'Pourquoi sont-ils si méprisants? demanda Chloé. Ce n'est pas tellement bien de travailler...'

On leur a dit que c'était bien, dit Collin. En général, on trouve ça bien. En fait, personne ne le pense. On le fait par habitude et pour ne pas y penser justement.' (uit L'Ecume des Jours" van Boris Vian).

Josef Vangelder

RIJSCHOOL ERASMUS

DE VEILIGSTE WEG

LEUVEN KESSEL-LO PUTTE 016/22 24 85

BONDGENOTENLAAN 123

ADVERTENTIE

Lezing

Aansluitend bij de vertoning van 'The Bad Sister', een video die hij maakte i.s.m. Laura Mulvey, zal Peter Wollen op 12 december om 17.00 u in 't Stuc een lezing geven over 'Post-modernisme in film and video'. Toegang is gratis.

De Britse filmtheoreticus en -maker Peter Wollen publiceerde o.a. 'Signs

and Meaning in the Cinema' en 'Readings and Writings: Semiotic Counter-Strategies', een bundeling van zijn essays in 'Screen'.

'The Bad Sister' wordt samen met 'Virtual Play' van Steve Fagin en Jack Walsh vertoond op 12 december om 20.00 u in het Psychologisch Instituut, Tiensterstraat 102 te Leuven in een organisatie van 't Stuc en de Psychologische kring. Inkom 60/80.

'Bewogen' fotografen bewegen zich reeds één jaar Aanklacht via beeldmateriaal

Foto's als aktiewapens'. Onder deze slagzin heeft de Leuvense fotoklub 'Bewogen' Fotografen het afgelopen jaar geprobeerd om aan de hand van zelfgeschoten beeldjes wantoestanden en scheefgroeiingen op economisch, politiek maar vooral sociaal vlak aan de kaak te stellen. Het succes is niet onwaardig.

De idee die achter deze nog jonge vereniging schuil gaat, is niet echt gloednieuw. Reeds in het begin van deze eeuw — bij het ontstaan van de fotografie — waren er binnen de vakbewegingen in de V.S. en Duitsland mensen die met hun kamera(tje) naar de mijnen en fabrieken trokken om daar, bij wijze van sociale aanklacht, de vaak erbarmelijke situatie van de arbeiders in beeld te brengen: sociale fotografie. Een jaar geleden nam de Leuvense Culturele Centrale deze historische draad weer op. Er

ontstond een groep die zich de 'Bewogen' Fotografen noemde. Ze heeft ondertussen al enkele tentoonstellingen, publicaties en voornamelijk 'bewogen' foto's op haar aktief.

Filosofie

De 'Bewogen' Fotografen-klub is geen elitair bedoening waar men over het beste en duurste fotomateriaal moet beschikken om 'mee te kunnen'. Technische perfectie is geen 'must'. De techniek is enkel in die mate belangrijk dat ze de ('bewogen') inhoud van een foto kan aksentueren. Techniek ten dienste van de inhoud dus. De genomen foto's — en hier ligt dan wel het grote verschil met een gewone fotoklub — zijn niet onmiddellijk bestemd voor privé behoeften, maar worden in allereerste instantie gezien als aktiemiddel om naar buiten te treden, om de mensen bewust te maken van bepaalde minder fraaie toestanden in onze (Leuvense) samenleving.

Doelstellingen

Binnen de klub wordt er momenteel

rond een 3-tal aandachtspolen gewerkt namelijk het projekt 'De Nieuwe Armoede', de service verlening en het uitbouwen van een archief. Met hun projekt 'De Nieuwe Armoede' willen de 'Bewogen' Fotografen hun kijkers duidelijk stellen dat de krisis en het harde regeringsbestel een nieuwe klasse 'bedelaars' hebben geschapen. Het projekt spitst hierbij vooral zijn aandacht naar mensen die hun schulden niet kunnen afbetalen, mensen die leven onder het bestaansminimum, de verminderde koopkracht en de jeugdproblematiek. In het voorjaar werd alle beeldmateriaal hieromtrent in een tentoonstelling bijeengebracht. Die tentoonstelling komt er volgend jaar opnieuw, zij het dan in een herwerkte en aangevulde versie.

Naast de projektwerking bestaat er binnen de 'Bewogen' Fotografen ook nog een service-verlening naar (Leuvense) aktiegroepen toe. Dit wil zeggen, wanneer één of andere groepering een aktie op touw zet, brochures of folders samenstelt, een open-deur-dag houdt... en hier passende foto's bij nodig denkt te hebben, kan ze altijd bij de 'Bewogen' Fotografen terecht. Deze trekken er dan op uit en bezorgen de gewenste foto's tegen kostprijs aan de betrokken instellingen. In de toekomst denkt men ook aan het uitbouwen van een eigen archief waar alle kranten, weekbladen, groeperingen... vrij gebruik van kunnen maken.

Praktische inlichtingen

Mensen die er iets voor voelen om bovenvermelde taken te helpen realiseren, zijn nog steeds welkom bij de 'Bewogen' Fotografen. Van nieuwe leden wordt geen lidgeld gevraagd, enkel een 'goede houding', dit wil zeggen het steunen van de filosofie van de klub (cfr. supra). De nieuwe

Denk vooral niet dat dit geen bewogen foto is. Bij de zogenaamde 'bewogen' fotografen gaat het om 'sociale bewogenheid'. Wat niet wegneemt dat deze peterselle best wat beweging kan gebruiken.

(© 'Bewogen' Fotografen Leuven)

Mosselen en musea

MARCEL BROODTHAERS

In 1967 maakt Marcel Broodthaers, Brusselaar en kunstenaar, een fotokollage. Het onderwerp: René Magritte, bevriend met en bewonderd door Broodthaers. Broodthaers plaatst de pas overleden Magritte hier op een voetstuk: een eerbetoon aan de Grote Kunstenaar. Enne... dit even terloops: op de foto zien we Magritte bewonderend bladeren in een tentoonstellingskatalogus van Marcel Broodthaers.

Wie is Marcel Broodthaers? Broodthaers is de man die mosselen en eierschalen tot kunstwerk gemaakt heeft, die de pop-art een Europese kleur gegeven heeft en die in 1968 zijn eigen huis in een museum veranderde. Als plastisch kunstenaar is Broodthaers uiteindelijk niet zo lang aktief geweest: in 1963 nam hij de beslissing de dichtkunst stil te leggen en 'beelden' te maken. In 1976 overleed hij. Een goed decennium lang dus.

Vuilbak

Ir. de kunstenaar Broodthaers is de dichter trouwens nooit ver weg geweest. Marie-Pascale Gildemyn had het in haar lezing over Broodthaers (twee weken geleden) meer dan eens over deze relatie, maar dat is niet altijd even duidelijk gemaakt. In elk geval maakt Broodthaers vaak gebruik van geschreven woorden op het doek of in het kunstwerk op een manier die — nog sterker dan bij Magritte — aanleunt bij een poëtische houding. Zo maakt hij een kompositie met eierschalen en schrijft er boven 'moules', een woord dat hier twee betekenis krijgt: mosselen (la moule) en gietvormen of mallen (le moule). De titel van het werk: *L'Erreur*. De mededeling ('moules') is hier zeker niet tautologisch, nog minder informatief, maar wel poëtisch gebruikt. Dat is in elk geval duidelijk als men weet welke betekenis zowel mosselen als eierschalen voor Broodthaers kunnen hebben. Het gaat hier om gekonsumeerde objecten: lege mosselschalen en lege eierschalen hebben hun oorspronkelijke functie voorgoed verloren, maar ze worden door Broodthaers 'aan de vuilbak onttrokken' (Gildemyn) en in een nieuwe kontekst operationeel gemaakt. Een werkwijze die wel verwant is aan die van de Amerikaanse pop-art, maar die er toch fundamenteel van verschilt: voor Broodthaers is de komplekse betekenispotentialiteit van eenvoudige objecten belangrijker dan het selectief uitvergroten en inlijsten van de realiteit (*Campbell's Soup* en dergelijke). Vandaar dat Broodthaers

meer verwantschap vertoont met Duchamp en Magritte dan met Warhol en zelfs Jim Dine.

Kunstenaar en directeur

Naast Duchamp en Magritte is ook een andere Europeaan in Broodthaers' kunst binnengeslopen: Piero Manzoni, de gekke Italiaan die er een sport van maakt om mensenlichamen van zijn handtekening te voorzien, en zodoende die mensen te benoemen tot 'kunstwerk van Manzoni'. Ook Broodthaers is door Manzoni gesigneerd: een kunstenaar als kunstwerk van een kunstenaar.

Met Manzoni komt trouwens ook de conceptuele kunst bij Broodthaers binnen, vooral gekonkreteerd in het *Musée d'Art Moderne, Département des Aigles, Section XIXème siècle*. Broodthaers benoemt hier zijn eigen huis tot museum: aan de muur hangen kleine reproducties van 19de eeuwse schilderingen ('l'art moderne'), op de grond staan lege kisten met opschriften en verder staan nog talloze objecten verspreid. Dit 'museum' is zonder twiifel het centrale werk van Broodthaers en tegelijk ook het meest komplekse. Het museum werd geopend in 1968 en is zeker te begrijpen als een konstestatie tegen het gevestigde museumbeleid (eerder dat jaar was Broodthaers er bij toen het Palais voor Schone Kunsten bezet werd). Maar niets is zonder ironie bij Broodthaers: bij de opening nodigt hij verscheidene museumdirecteurs uit (onder hen Johannes Cladders, nog steeds directeur van het schitterende museum in Mönchengladbach), zodat zijn eigen positie ambig wordt. Als museumdirecteur in zijn eigen huis is hij kollega van de direktoren. Als kunstenaar — met als nieuwste creatie een museum — is hij zowel meester als ondergeschikte, maar geen gelijke.

Duister

In zijn latere werken keert Broodthaers op een meer eksplisiete manier terug naar de dichtkunst. In *Ensemble de neuf toiles sur un sujet littéraire* verwerkt hij namen en data van verschillende kunstenaars op een grafische manier. De verwijzing betreft ook vaak de Franse dichter Stéphane Mallarmé. Wat Mallarmé schreef over het toeval, namelijk dat "het werpen met dobbelstenen het toeval nooit kan uitschakelen", zou volgens Gildemyn ook van toepassing zijn op Broodthaers. En dat brengt Broodthaers via een omweg terug bij Duchamp. Kortom, u begrijpt: het is niet eenvoudig om vat te krijgen op Broodthaers' kunst, en Gildemyn is zeker niet de enige die in haar pogingen nogal wat obstakels ontmoet...

Didier Wijnants

"Wonderen der Mensheid" door Akt-Vertikaal Schitterend relativisme

Ieder mens kent zo van die momenten waarop hij denkt iets unieks mee te maken, iets wat werkelijk geen ander mens ooit gevoeld heeft, gedacht of beleefd heeft. In die momenten van liefde, haat, angst, wanhoop enz... denkt hij voor Keuze te staan die nooit iemand heeft moeten maken en Beslissingen te nemen die gewoon te zwaar zijn. In *Wonderen der Mensheid*, een stuk van Akt-Vertikaal geregisseerd door Ivo van Hove, worden precies die momenten gevisieerd en gerelativeerd. Via zang, dans, muziek en een schitterende belichting worden in dit stuk die "Momenten" ontleed en krijg je een verfrissende visie op het leven aangeboden.

Wonderen der Mensheid is gebaseerd op een stuk van de Spaanse toneelschrijver Calderon de la Barca en werd daarom (?) in het kader van Europaia '85 hernomen, een initiatief dat alleszins postief te noemen is. Erg Spaans is het stuk zeker niet, het heeft zelfs weinig of niets mee te maken met de oorspronkelijke tekst. Daarin wordt namelijk verteld hoe de zoon van een Portugees voor ("it principe constante") moet kiezen tussen zijn eigen leven en dat van zijn stadsgenoten als zijn stad door de Moren belegerd wordt: een Keuze dus.

"Mann und Weib"

In *Wonderen der Mensheid* vind je alleen nog het tema van *Il Principe Constante* terug: hoe gedraagt de mens zich op die grote momenten in zijn leven? Dat vage tema is dan ook het enige dat de losse scènes van deze voorstelling bindt, de verschillende scènes tonen de mens in die om-

standigheden: als hij verliefd is, bang wordt, zich eenzaam voelt, wreed en teder is, zich anders wil voordoen dan hij in werkelijkheid is, enz... De vier mooie heren (gekleed in dure pakken) en de mooie dame (in het zwarte kleed van de "femme fatale") zingen, dansen en akteren met zo'n entoesiasme en levendigheid dat ze je meteen op sleeptouw hebben. De verschillende verleidingscenes bijvoorbeeld werken steeds naar een klimaks toe, maar die komt er nooit. Op dat moment wordt het teater weer "maar" teater en wordt de toeschouwer in zijn verwachtingen ontgoederd. Bewust wordt naar verwarring gestreefd: de toeschouwer wordt op een dwaalspoor gezet en uitgedaagd, soms zelfs tot een voveurherleid, uiteindelijk wordt hij ook een akteur want hij is het precies die ontleed wordt op de scène.

De muziek speelt hierin een belangrijke rol: romantische muziek nodigt uit tot een dansje — herkenbaar — maar de romantiek wordt snel doorprikt doordat de akteurs mekaar te uitdrukkelijk gaan liefkozen. Je voelt dat je op dat moment moet afhaken en je wil weer een buitenstaander worden, maar je bekijkt jezelf... Dat proces van aantrekking en afstoting wordt voortdurend herhaald. Het meest genadeloos wordt daarbij de liefde ontleed: de mens wordt geleid door lage drijfveren (de mannen worden gek als de vrouw haar borsten toont...), liefkozingen zijn rituelen die niets meer betekenen, de haat is maar één stap van de liefde verwijderd, de eenzaamheid (in de scene waarin een soldaat een brief schrijft aan zijn vriendin) is inbeelding.

Knipoogjes

Die "boodschap" wordt echter heel luchtig aangeboden. De muziek is vaak voorwerp van spot (Strauss' *Die Blaue Donau*), de teksten die gezongen worden (*Angie* van The Rolling Stones), worden steeds met een knipoogje gebracht en de belichting ontleed

te verdelen en nieuwe ideeën te sprokkelen.

Geïnteresseerden kunnen voor inlichtingen terecht in de Maria-Theresiastraat 121 of telefonisch 016/22 2140.

Laat de kans niet onbenut. Af en toe wat 'beweging' is gezond.

Luk Raeymaekers

't Stuc en de universitaire lokalen

Gedurende meer dan 10 jaar bemiddelde de ASR bij (het sekretariaat van) de Voorzitter Studentenaangelegenheden voor het huren van universitaire lokalen door studentenorganisaties en -verenigingen. Na de herstructurering van ASR in 1984 werd deze taak overgenomen door het Stuc. Om twee redenen diende nu afgezien te worden van deze dienstverleningsfunctie:

1. reductie van het Stuc-personeel wegens het wegvallen van tewerkstellingsmogelijkheden
  2. de toenemende omslachtigheid van de afwerking van een aanvraag.
- Het Stuc raadt de studentenverenigingen voortaan aan een aanvraag voor zaalhuur rechtstreeks te richten naar het Sekretariaat Studentenaangelegenheden. □

Is sont là

Wie op 18 en 19 december ergens in een Leuvense zaak met standing een in smoking geklede — overigens pas gemanikurd, het haar door een angstaanjagend rechte lijn in tweeën verdeeld en een walm van DENIM verspreidende — jongheer een handkus zijt geven aan een jongedame — verschijnend in een creatie van Gaultier, Chanel of Valentino, ook gemanikurd, wimpers en wenkbrauwen even geakcentueerd en duidelijk pas gestapt uit een bad geurend naar Caresse de Soie van Camay (een vleugje ondeugend) — wie zo'n mensen ontmoet, die heeft met Pol & sokkers te doen.

Politika".
Onze onbeschrijfelijk lieflijke gastvrouw, Heidi, zal na enige woorden van inleiding lint en schaar aanbieden aan Prof. Dr. G. Fauconier, dekaan van onze lievelijke fakulteit, die met vaste hand en in een vlaag van welbespraaktheid van dat ene lint er twee zal maken. Daarna volgt wat wij samenvattend al eens

Enkel dan ziet u ze zo, want op 18 en 19 december zijn de Deftige Dagen er weer, na Live Aid en het feit dat u onlangs heeft besloten om volgend jaar eens naar Mexico te gaan, het belangrijkste wat U in 1985 overkomen zal zijn!

Niet dat wij twijfelen aan uw geheugenkapaciteit, maar gewoon zo, het lijstje:

Woensdag

Om 16 uur begint la fête mondaine dans l'établissement "Comme chez

'receptie' plegen te noemen, u aangeboden door onze gastvrouw in opdracht van de Maitre d'Hotel. Welig zal de Chandon & Moët vloeien, tenzij u een Johnnie Walker Red Label preferereert ("de stijl van Rood", het blijven natuurlijk nog altijd Pol & sokkers), zoekend naar uw glas in een wolk van Havannadamp.

Te zessen het Kleinkunstpodiummeke met broodjes, alwaar bard en voordrachtkenaar het publiek weten te onderhouden.

Wilfried Jammaers

Kringraad over ZUID-AFRIKA

Uiteindelijk heeft de ASR toch een standpunt bepaald over Zuid-Afrika. Vrijdag 6 december hebben de kringen die aanwezig waren op Kringraad hun meningen vergeleken, en — wonder boven wonder — een gezamenlijk standpunt gevormd.

Dit standpunt van de Leuvense (ASR-) kringen heeft een lange tijd gehad om te rijpen. Een heel tijdje geleden kwamen mensen van het boycotkomitee-apartheid hun petitie verduidelijken op de vergaderingen van Kringraad en Sociale Raad. De kringen werd gevraagd, indien mogelijk, de petitie te ondertekenen. Vermogt de meeste kringen in eerste instantie tezwaren hadden tegen één of meerdere punten van die petitie, mochten de kringen eventueel de punten eruit pikken waar ze zich wel konden achterzetten. Nadien zou er dan gekeken worden of er een gezamenlijk standpunt kon bepaald worden, een standpunt dat de vertegenwoordigers van ASR op academische raad zouden gaan verdedigen.

De standpunten van de kringen liepen sterk uiteen. Een aantal kringen kon de petitie in zijn volledige vorm onderschrijven, een aantal andere kringen kon bepaalde punten niet onderschrijven. Nog een aantal kringen had zich alleen principieel tegen apartheid uitgesproken, met enkele bijkomende opmerkingen, bijvoorbeeld dat de universiteit de VN-resoluties zou moeten naleven. Het meest opvallende standpunt was dat van VTK. De ingenieurs van Heverlee hadden immers op een algemene vergadering beslist dat VTK wel kon bezig zijn met zaken die niet direct tot de studentenproblematiek behoorden, maar mocht daar geen standpunt over innemen (zie ook: *Struisvogels in Heverlee?*).

Academische Raad

Bij het overlopen van de verschillende punten van de petitie werd nagegaan waarvoor een meerderheid van kringen te vinden was. Deze punten zouden dan in een tekst verwerkt worden die de vertegenwoordigers van ASR op academische raad zouden moeten gaan voorleggen aan de academische overheid.

De overgrote meerderheid van kring-

gen sprak zich uit tegen apartheid. De punten die geraakt werden gingen over het Mandela-gebouw, de onverenigbaarheid van een professorenambt met het lidmaatschap van een pro-apartheid-vereniging, en de niet-terbeschikking stelling van lokalen voor racisten.

De tekst voor academische raad werd dan maandagvormen opgesteld. Deze tekst zou dan besproken moeten worden op de volgende academische raad, deze van 16 december eerstkomende. Wat er ook gebeurt, u wordt op de hoogte gehouden.

(BP)

Doorheen tralies!

Elke zondagavond tussen 20.00 en 22.00u loopt op Vrije Radio Leuven een programma voor gevangenen. In Leuven heb je twee grote gevangenis- en waar zo'n 400 gevangenen opgesloten zitten. Het programma luistert naar de naam "Doorheen Tralies" en wil vooreerst een spreekbuis zijn voor deze gedetineerden. Zo worden er stevast brieven uit de gevangenis voorgelezen. Uit de ontvangen post hebben de programmamakers reeds een drietal publicaties gepuurd. Zo zijn er twee poëziebundels van Jos Geens uit Leuven-Centraal uitgegeven, nl. 'Stigma' en 'Doorheen Tralies'. Ook werd onder de titel 'Brieven uit de Leuvense gevangenis' een selectie van brieven uitgegeven die men tijdens 1 jaar uitzending ontvangen had. Deze uitgaven kosten 40 fr per stuk, en wie ze schriftelijk bestelt moet daar nog 10 fr portokosten aan toevoegen. Deze brochures zijn ook te koop in de meeste boekhandels in het Leuvense.

Het programma bevat ook nog een brok actualiteit m.b.t. het gevangeniswezen en regelmatig wordt een bepaald thema uitgediept d.m.v. een gesprek met een deskundige. Leden van de Liga voor Mensenrechten, Okoïnde, Amnesty International, de Stut, Wetswinkel, Radikale Kriminologen, tot zelfs Europarlementslid Willy Kuypers toe, hebben reeds aan de uitzendingen hun medewerking verleend. Het adres voor nadere inlichtingen: VRL, t.a.v. Doorheen Tralies, Kol. Begaultlaan 9, 3010 Wilsede. De VRL kan je beluisteren op 107.1.

Om 20 uur nippen hij en zij langzaam een cocktail weg, en zal het rad der fortuin draaien. Hij zet koel en met pokerface zijn laatste twintig duizend op vijf, zwart. De roulette-meester skandeert "Rien ne va plus" en tergend rustig zet hij het rad in beweging. Cinq! Noir!

Hij, koel en met pokerface, inkaspeert het geld en zet zich met bewakame spoed in beweging naar zijn geliefde die onder de te intense spanning bezweek en in katzjwim viel. Het glaasje water helpt, de geliefden omarmen mekaar en vatten een nieuwe cocktail aan.

Donderdag

Nog steeds in hetzelfde etablissement: Om 16 uur Brunch: spek, eieren, uien, paprika, champignons, kaas en de reputatie van onze Chef-kok. Vakmanschap is meesterschap.

Om 17 uur Playbakshow: Vivaldi en Rimsky Korsakov ruimen plaats voor gebalde Funk 'n Roll, voor lichtvoetige funk en voor het Vlaamse lusterlied.

En tenslotte begeve men zich omstreeks 21 uur naar zaal Broadway (de volksmond spreekt wel eens van zaal Lido), alwaar samen met U leute en plezier zullen aanwezig zijn.

Vrijdag

Wie op vrijdag 20 december op straat een kater tegenkomt, wordt verzocht het dier met de gepaste bezorgdheid te behandelen. Hij sture hem echter in geen enkel geval terug naar de plaats van waar hij gekomen is.

Aktiegroep Werklozenbelangen

Nadat de oprichting van een Werklozenvakbond op korte termijn niet haalbaar bleek hebben een aantal leden uit dit initiatief zich gegroepeerd rond een studiecentrum dat luistert naar de naam 'Aktiegroep Werklozenbelangen'. Momenteel geeft men een aantal dossiers uit rond actuele thema's die werklozen zeer nauw aan het hart liggen. Reeds drie dossiers zijn van de personen gerold. De thema's waren 'Schendingen van mensenrechten t.a.v. werklozen in België', 'Het bilan van Martens V op vlak van werklozenbeleid', 'Het relaas van een rechtszaak die een werkloze heeft aangespannen tegen de RVA, omwille van een opgelegde terugvordering van 55.000 fr werklozensteun'. Je kan die dossiers bestellen aan 30 fr per stuk (porto inbegrepen) op het adres Postbus 20, 3000 Leuven. Volgende dossiers die de Aktiegroep zegt in petto te hebben handelen over 'Het overheidsdeficit in België', 'De schoolverlaters' en 'De oudere werklozen in België'. Als je dossiers bestelt moet je vooraf storten op rek.nr. 785-5391977-43.

NEEN AAN DE 15.000
DOE MEE
GEEN NUMERUS CLAUSUS
DI 17 DEC 16.00 u
OUDE MARKT
ZEBRAPADENAKTIE

In het artikel over het KVHV-debat *Amnestie voor wie* (Veto 5 december 1985, p. 5) zijn een paar zetjeuten geslopen. Bijzonder misplaatst is natuurlijk het woordje *wie* in de zin "... tussen de terechtgestelden onder *wie* de CVP-minister...". Het moge duidelijk zijn dat justitie-minister Paul Struyve in 1947 niet zichzelf heeft laten eksekuterer.

AGENDA

Donderdag 12 december

- 17.00 u. VOORDRACHT *Postmodernisme in cinema, video & televisie*, lezing door P. Wollen. In 'tStuc. Toegang gratis.
- 20.00 u. LITERAATUUR *Luc Vandriessche* (i.p.v. Frans Verleyen) over *Journalistiek*. In 'tStuc. Org.: Universitaire werkgroep Literatuur.
- 20.00 u. VIDEO *The bad sister* (Mulvey/Wollen) *A virtual play* (Fagin/Walsh) In Psychologisch instituut. Org. 'tStuc. Inkom: 60/80.
- 20.30 u. TEATER *L'homme qui a voulu* (een Tsjechow) regie: P. Peyskens. In 'tStuc. Org. 'tStuc. Inkom: 150/250.
- 20.30 u. FILM Filmmomenten: *La Terra Trema* van Visconti. In Aud. Vesalius. Org. 'tStuc. Inkom: 60/80 en abo.
- 20.30 u. MUZIEK Apollon en de Spuyse presenteren het huisorkest van de Spuyse: *The March River New Orleans Jazz Band*. In De Spuyse, cultureel ontmoetingscentrum, Tervuursevest 101.
- 20.30 u. VOORDRACHT Kerstverhalen voorgedragen door Frank De Gruyter en Lina De Cock: *De eerste verbeelding* (Van de Woestijne). *Wannes Rape* (Claes). Org. Universitaire Parochie. In de Begijnhofkerk. Toegang gratis.

Vrijdag 13 december

- 20.30 u. TEATER *L'homme qui a voulu* (een Tsjechow). Regie: Paul Peyskens. In 'tStuc. Inkom 150/250.

Zondag 15 december

- 11.00 u. KONCERT in de reeks zondagmiddagconcerten: een programma van *Catalaanse muziek*. In Gotische zaal van het Stadhuis. Toegang 100/50.
- 13.00 u. ETEN EN MUZIEK Luc Jansegers maakt voor u Kipperagout, terwijl Johan Akkermans (piano) voor de stemming zorgt. In De Spuyse, cultureel centrum, Tervuursevest 101.
- 15.00 u. TEATER *L'homme qui a voulu* (een Tsjechow). Regie: Paul Peyskens. In 'tStuc. Inkom 150/250.

Maandag 16 december

- 20.30 u. TEATER *L'homme qui a voulu* (een Tsjechow). Regie: Paul Peyskens. In 'tStuc. Inkom 150/250.
- 20.30 u. FILM *De man van marmor* (Wajda). In Aud. Vesalius. Org. 'tStuc. Inkom 60/80 en abo.

Dinsdag 17 december

- 20.30 u. TEATER *L'homme qui a voulu* (een Tsjechow). Regie: Paul Peyskens. In 'tStuc. Inkom 150/250.
- 20.30 u. FILM *Zonder verdoving* (Wajda). In Aud. Vesalius. Org. 'tStuc. Inkom 60/80 en abo.
- 20.30 u. VIDEO In de reeks *Kijk, geweldloze waarbaarheid*, een video over Gandhi. In L & W, 8ste verdieping. Inkom 40fr.

Woensdag 18 december

- 15.00 u. LEZING *The privatisation of public services: an urban transport case study* door W. Lyons. In L & W, 8ste verdieping. Org. American Studies. Inkom gratis.
- 20.30 u. FILM *De dames van Wilko* (Wajda). In Aud. Vesalius. Org. 'tStuc. Inkom: 60/80 en abo.
- 21.00 u. KONCERT *The Leather Nun*. In 'tStuc. Inkom 200/250.

Donderdag 19 december

- 20.00 u. FILM Exploratiefilms *Sri Lanka, koninkrijk stralend land* (W. Van Marck). In Aud. Vesalius. Minnepoort. Toegang 120/80. Org. Cultureel centrum Romaanse Poort.
- 20.00 u. JOERNALISTIEK *Verslag en interview*. In 'tStuc. Org. Universitaire Werkgroep Literatuur.

- 20.30 u. TEATER Teater de witte kraai: *Kwartet*. In 'tStuc. Inkom 140/180 en abo.

- 20.30 u. FILM Filmmomenten *Rashomon* (Kurosawa). In Aud. Vesalius. Org. 'tStuc. Inkom: 60/80 en abo.

Vrijdag 20 december

- 18.00 en 20.30 u. KONCERT *Kerstconcert* door de vokale en instrumentale ensembles van het *Lemmensinstituut* o.l.v. P. Schollaert. In: concertzaal van het Lemmensinstituut. Inkom: 180/120. Org. Lemmensinstituut.
- 20.00 u. DISKUSSIE-AVOND *Rood-Groene koalitie in Hessa: een model?* In Aud. Vesalius. Met Paul Beeckmans (Die Grünen) en Willy Debacker (Agalev). Organisatie: Agalev-studenten. Inkom gratis.

ZOEKERTJES

- Ik zoek allerlei artikelen over prinses Diana van Engeland, in alle talen. Liefst met naam en datum tijdschrift of kranten. Ook nuilen! Welkom bij: Kris Dillen, V. Decosterstraat 56.
- Gevonden: het ja-woord van Kalleen. Gevraagd: bende sterke boys om mij te beschermen tegen de woede van Dirk. Zich wenden met strafregier bij John Vandeput.
- Gezocht: lift Torhout (ev. Brugge) — Leuven. Heen en/of terug. Heen: di (om 9h45 in Leuven). Terug: vrijdagavond. Tegen (taxistop)vergoeding. ZW: B. Nel, Broekstraat 155, Heverlee.
- Wil de grijze damesfiets die u in het weekend van 7 december gestolen hebt voor Radio Scorpio, evenals de licht-

Service

"Hé ja, ja! Daarover heeft een tijdje geleden een artikel in Veto gestaan. Maar oeioui, in welk nummer was dat ook weer?"
Geen nood, beste lezer. Op het redaktiesekretariaat kan u in een wijl elk willekeurig artikel van de lopende jaargang opzoeken en kopiëren. Voor diepgaander studies hebben wij ook nog altijd onze vorige 11 jaargangen ter uwer beschikking.

blauwe fiets de week ervoor gestolen, anoniem terugbezorgen.

● Hedwig Jenaers, ik ben je adres kwijt. Schrijf je eens naar Lut Nijst, Molenblookstraat 23, 3601 Zutendaal?

Citaat van de week

CVP-volksvertegenwoordiger Tant over de BRT op het kongres van zijn partij: "Het kan niet zijn dat we 's avonds op de buis krijgen wat we 's anderdaags in De Morgen lezen." (uit De Morgen van 25 november 1985, blz. 2)